

אָדון הסליחות - פירוש

- **אָדון הסליחות** - האל, שהסליחה והמחילה באים ממנו, כאמור בתהלים (קל, ד): כִּי עֲמַךְ הַסְּלִיחָה לַמֶּעַן תִּתְּנָהּ.
- **בּוֹחַן לִבָּבוֹת** - האל רואה לליבו של האדם, כדברי ירמיהו (יז, י): אֲנִי ה' חֲקֹר לֵב בֹּחֵן כְּלִיּוֹת.
- **גּוֹלָה עֲמוּקוֹת** - כאדם הדולה מים מבאר עמוקה, כך האל גּוֹלָה - מלשון גילוי, את מה ששוכן בעומק נפשו של האדם.
- **דּוֹבֵר צִדְקוֹת** - כל דבריו אמת וצדק.
- **חֲטָאנוּ לְפָנֶיךָ רַחֵם עָלֵינוּ** - זוהי עמידתו של האדם מול האל ובקשתו ממנו: רחם עלינו אף על פי שחטאנו, שכן אתה בעל הרחמים.
- **הַדּוֹר בְּנִפְלְאוֹת** - הקב"ה עושה נפלאות והן הודו והדרו.
- **וְתִיק בְּנִחְמוֹת** - ותיק מלשון רגיל מימים ימימה. האל מורגל וידוע כבעל הנחמות לעמו.
- **זֹכֵר בְּרִית אֲבוֹת** - האל זוכר את הברית שכרת עם אברהם, יצחק ויעקב, לפיה יסלח לעם ישראל ויגאל אותו.
- **חֲקֹר כְּלִיּוֹת** - כפי שהאל בוחן לבבות כך הוא גם חוקר כליות, כנאמר בירמיהו יא, כ: וְה' צָבָאוֹת שֹׁפֵט צֶדֶק, בֹּחֵן כְּלִיּוֹת וְלֵב. הכליות מסמלות את מיקומו של המצפון, ולפיכך מתקשרות גם לחטאים ולסליחה.
- **יֹדֵעַ כָּל נִסְתָּרוֹת** - אין דבר הנסתר מנגד עיניו, מוטיב החוזר לאורך הפיוט.
- **כּוֹבֵשׁ עֲוֹנוֹת** - לא ממחר להעניש על העוונות, אלא מחכה לחזרתו של האדם בתשובה, עפ"י י"ג מידות האל המתוארות במיכה (ז, יט): יֵשׁוּב יִרְחֲמֵנוּ יִכְבֹּשׁ עֲוֹלֹתֵינוּ.
- **לוֹבֵשׁ צִדְקוֹת** - הצדקה, הן במובן של עשיית צדק ומשפט, הן במובן של חסד ורחמים, היא כעין לבוש של הקב"ה, כאמור בישעיהו (נט, יז): וַיִּלְבֹּשׁ צִדְקָה כְּשָׂרָיו.
- **מָלֵא זַכָּיוֹת** - מלשון זכות ויושר.
- **נוֹרָא תְהִלּוֹת** - מעשיו של האל הם מרהיבים ונוראי הוד. הצירוף של שתי המילים הללו הינו ניגוד בין המקום המצמצם (נורא) ובין המקום הפותח והמרהיב (תהילות), ניגוד זה בא להביע את התחושה שאמירת תהילות ותשבחות לאל מצמצמת למעשה את גדולתו ולכן יש פחד ויראה מלומר את תהילתו. הביטוי לקוח משירת הים (שמות טו, יא): נוֹרָא תְהִלַּת עֲשֵׂה פֶלֶא.
- **סוֹלַח עֲוֹנוֹת** - האל סולח עוונות, במיוחד בחודש אלול הנחשב לחודש הרחמים והסליחות, וביום הכיפורים - יום המיועד לסליחה ולכפרה.
- **פּוֹעֵל יְשׁוּעוֹת** - ה' מושיע והניסים ועושה נסים. הביטוי לקוח מתהלים (עד, יב): וַאלוהים מִלְכִּי מִקֶּדֶם פֹּעֵל יְשׁוּעוֹת בְּקֶרֶב הָאָרֶץ.
- **צוֹפֶה עֲתִידוֹת** - האל יודע כל שעתיד לקרות עד סוף כל הדורות.
- **קוֹרֵא הַדּוֹרוֹת** - יודע את כל הדורות שעתידים להיות עוד קודם שיהיו, וקורא לכל דור לעמוד בעתו ובזמנו. הביטוי לקוח מישעיהו (מא, ד): מִי פֶּעַל וְעָשָׂה קִרְא הַדְּרוֹת מֵרָאשׁ.
- **רוֹכֵב עֲרֵבוֹת** - ערבות הוא שמו של אחד משבעת הרקיעים (ראו התלמוד הבבלי, מסכת חגיגה יב, ע"ב). השיבוץ לקוח מתהלים (סח, ה): ...סִלִּי לָרֶכֶב בְּעֲרֵבוֹת בִּיהֵ שָׁמוּ וְעִלְזוּ לִפְנָיו.
- **תָּמִים דַּעוֹת** - ידיעתו ודעותיו של האל שלמות תמיד, שלא כמו בשר ודם. השיבוץ לקוח מאיוב (לו, ד): כִּי אֲמַנָם לֹא שָׁקֵר מְלִי תָּמִים דַּעוֹת עֲמָךְ.